

„Fram, fram! Kristmænd,
Korsmænd, Kongsmænd!“

St. Olaf.

„Ret og Sandhed.“

Katholsk Tidende.

Dette blad udkommer hver søndag og betales med 1 krone pr. kvartal (porto iberegnet). Abonnement modtages i Norge, Sverige, Danmark og Tyskland paa alle postkontorer, men for Kristianas og for andre end forraanævnte landes vedkommende i St. Olafs Trykkeri, Akersveien nr. 4. Kristiania. — Bekjendtgjørelser betales med 10 øre pr. petiline.

Politisk oversigt.

Hos den hl. stol vil republikken Chili ansætte en diplomatisk repræsentant. Paven er rask.

De tyske katolikers fører, friherre v. Franckenstein, hvem keiseren under det korte sygeleie personlig besøgte, og hvis familie han straks efter døden personlig bragte den første kranse, blev af sin politiske modstander, rigsdagens formand von Lewetzow, hyldet i rigsdagsmødet ionsdags med følgende vidnesbyrd: „Han var fast og tro, sanddru og uden frygt, han søgte ikke sig selv, ukunstlet, ordknap men daadskraftig og vidtskuende, en autoritet overalt, hvorhen hans pligter kaldte ham.“ Dertil føier vi endnu: en frimodig og from katolik, i hvis hjem der blomstrede et smukt og inderligt familieliv. 3dje behandling i rigsdagen af regjeringsforslaget til en socialistlov har fuldstændig forandret dets skjæbne: 169 stemte imod og kun 98 for. — Rigsdagen sluttedes af keiseren selv ilørdags. — I de rhinsk-westfalske industriegne søger socialdemokratiet at vinde ledelsen blandt arbeiderne, da disse netop er i sterk bevægelse af utilfredshed med sin økonomiske stilling. Det katolske parti, centrum, bekjæmper socialisterne og har f. eks. lovet at give alle sine stemmer i Bochum til den kandidat, som arbeiderne vil vælge sig, blot han ikke er socialist. I saa fald vilde nemlig centrum ligesom altid stille sin egen kandidat.

I det badiske andetkammer stillede katolikerne interpellation til kultusminister v. Nock om tilladelse for katolske ordener til at nedsætte sig i landet. Skjønt størsteparten af befolkningen — 62,7 pct. — er katolsk, erklærede ministeren, at regjeringen ikke saa sig istand til (!) at gjøre indrømmelser.

I Østerrige søger den liberale presse at faa en kulturkamp mod katolikerne i scene. Navnlig piner det den, at jesuiterordenen blomstrer saa udmerket i landet og har saa mange opdragelsesanstalter i sin haand, der er fortrinnsvis søgte for sit dygtige lærerpersonales og sin opdragelsesmethoders skyld. — De delegerede til forsoningsmøderne i Wien er vendte hjem til Böhmen og har forelagt sine partier de vedtagne og af regjeringen godkjendte punkter. Gammelczekerne, tyskerne og godseierpartiet vedtog overenskomsten, de radikale ungczeker lader dem først undersøge ved nedsatte udvalg.

Den fyrige fuldblodshest boulangismen, der har gjort saa stort opstyr paa Frankriges politiske arena, er nu kun et laamt øg, der bider og sparker sit eget kjød til stor moro for tilskuerne. — Kardinal Desprez, erkebiskop af Toulouse, har tilstillet præsident Carnot et brev, i hvilket han protesterer mod den nye lov, i kraft af hvilken ogsaa theologer og prester skal blive soldater, og fremhæver bl. a. at loven strider imod konkordatets ligefremme ord. Han beder dertor præsidenten suspendere lovens iverksættelse, indtil den er revideret af kompetente dommere.

De irske forpagteres forsvarsforening har nu en kapital af over $\frac{1}{2}$ mill. kroner.

Det nye spanske kabinet stræber at vinde sympathi ved at stille besparelser i udsigt. Dets aflesning ved et konservativt ministerium er dog kun et tids-spørgsmaal.

Rumænien er meget vred paa Frankrige, fordi dette vil forhøie indførselstolden paa mais; Rumænien mener at have fortjent mere hensyn. Til gjengjæld hæver sig røster i landet for at forhøie told paa parfumerier og silkevarer.

Den russiske keiser skulde have været voldgiftsmand i de fransk-nederlandske grænsestridigheder i Surinam og fransk Guyana, men betakkede sig.

Brasilien har gjort et skridt videre i kampen mod kirken ved at indføre borgerligt egteskab.

Gudstjenesten i st. Olafs kirke i Kristiania.

Søndag den 2den februar: kl. 7 stille messe. — Kl. 8 stille messe med homili. — Kl. 10 lysvielse med procession, derefter høimesse med prædiken. — Kl. 5 andagt med katekese.

Felleskommunion for mødreforeningen.

Ugekalender.

Søndag den 2den, Septuagesima (Epist.: I. Kor. 9, 24—10, 5; evang.: Matth. 20, 1—16). Vorfrues renselsesfest. — Mandag. Offentlig feirelse af vorfrues renselsesfest. — Tirsdag. Ihukommelse af Vorherres bøn i oljehaven. — Onsdag. Agatha, jomfru og martyr, † 251. — Torsdag. Hyacintha dei Mariscotti, jomfru af st. Franciscus's tredje orden, † 1640. — Fredag. Romuald, ordensstifter, † 1027. — Lørdag. Johannes de Matha, ordensstifter, † 1213.

Søndag den 9de, Sexagesima.

Kyndelsmisse

(candelarum missa) eller lysmesse kaldes den fest for, som iaar maa forlægges til imorgen, grundet paa sammentræf med søndag septuagesima. Det er vorfrues renselsesfest, som har faaet dette navn efter kjertevielsen, med hvilken høimessen begynder, og som efterfølges af procession med de tændte kjerter, der ogsaa holdes antændte under evangeliet og forvandlingen. Det er katholsk skik, at folk til denne leilighed skaffer sig et vokslys, som i kirken bliver indviet af presten, og at de derefter med sine lys tændte deltager i processjonen. Men kan end ikke selve vorfrues fest holdes idag, saa feirer vi dog saa meget af den, som man kan, idet kjertevielsen og processjonen ikke bliver forlagt.

Det kunde synes paafaldende, at gudstjenesten saaledes bliver delt; men det er i virkeligheden ganske naturligt, da det oprindeligt er to helt uafhængige tjenester.

For at finde oprindelsen til lysvielsen og processjonen maa man gaa tilbage i tiden før det 6te aarhundrede; dog kjender man ikke tidspunktet blot nogenlunde nøiagtig. Da det gamle Rom underlagde sig hele den dabekjendte verden, paalagde det de overvundne at betale skat, som hævedes hvert femte aar. Naar disse penge kom til byen, holdtes en offentlig glædesfest, *amburvalia*; hele februar maaned var forbeholdt denne. Da løb folket om gennem gaderne med tændte fakler til ære for de underjordiske guder, hvem de tilskrev statens krigslykke, og megen udskielse fandt selvfølgelig sted ved den store lystighed. Det gjaldt for kirken at fjerne alle den slags hedenske skikke, og arbeidet var ikke let, indgroede som skikke let bliver iblandt massen, tilmed da naar de befordres af staten. Da indrettede den katholske kirke et optog, som skulde fortrænge *amburvalierne*: fra kirken st. Adriano drog geistlighed og folk ud med tusender af brændende kjerter, og under kristne lovsange lagde toget sin vei til kirken *Maria Maggiore*. Istedetfor at hylde de underjordiske guder, djævlene, priste man *Ham*, som i sandhed har underkastet sig verden og gennem aarhundredernes løb vilde arbeide videre paa at underlægge hele verden det kristne Roms aandelige herredømme; priste tillige hende, som har skjænket os *Frelseren*.

I Roms hedenske dage blev der aarlig holdt en anden fest, *lupercalia*, til ære for hyrdeguden *Pan*, som havde sit tempel ved foden af *Palatiner-høien*, en af de syv høie, paa hvilke den evige stad er bygget. Templet var indrettet i den grotte, hvor broderparret

Romulus og *Remus* efter sagnet var blevne opammede af en ulvinde. Straks paa morgensiden ofredes en hund og nogle hvide gjeder, hvorefter afgudspresterne klædte sig af og væbnede med svøber af gjedeskindet gav sig til at løbe som rasende om i byens gader, hvor de piskede enhver, de traf paa — især kvinderne, som kappedes om at lade sig gennempiske. Denne hedenske skik tilsigtede stadens renselse, og det er netop ordet februars betydning: renselsesmaaned. For nu at afskaffe den indstiftede pave *Gelasius* i aaret 496 *Marias* renselsesfest, til erindring om, at vorfrue uden nogen nødvendighed havde underkastet sig, hvad *Mose* lov (III Mos. 12) foreskrev om mødre. I lighed dermed pleier vore kristelige mødre endnu at holde sin kirkegang efter nedkomsten — hvad der ifølge pave *Innocens III.s* ord dog ikke er pligt, men kun en from og kristelig skik.

En dyb og frygtelig tanke — en kilde til ydmyghed og hl. frygt — vilde Gud holde levende i menneskenes bevidsthed, nemlig at hver eneste sjæl, som bliver til, er plettet med arvesynd. Fordi kvinden, som undfanger et syndbesmittet væsen, dermed paa en maade paadrager sig en urenhed, havde Gud befalet, at i 40—80 dage maatte hun hverken vise sig eller berøre noget helligt. Derefter maatte hun til tak ofre et lam eller en due som brændoffer, og som syndoffer en due, idet den heri liggende bekjendelse af troen paa det kommende, fuldgyldige syndoffer skulde befri moder og barn fra synd.

Vor hl. frue underlaa ikke lovbestemmelsen; thi hun havde undfanget uden al kjødets begjær af den uendelig rene *Helligaand*; og det væsen, hun havde bragt til verden, var det fuldkomneste, som tænkes kan: fri for arvesynd og al hang til synd; hun var i sandhed *Guds-moder*, og havde hun været skjær mø lige indtil fødselen, helligedes hun end yderligere ved at føde det hellige barn. Her kunde følgelig slet ingen tale være om besmittelse, og *Maria* var altsaa ikke heller bunden til en ceremoni, der havde til hensigt at rense fra en saadan.

Alligevel unddrog hun sig ikke og er atter herved vorden et mønster for os. — *Jesu Kristi* naade var bleven *Maria* først tildelt; hun blev derfor hans tidligste discipel. *Jesus* havde skjult sin guddomsværdighed under et fattigt barns dække — krybbens vidnesbyrd stod nylig for os — og *Maria* efterligner straks hans ydmyghed ved at dølge sin *Gudsmoderværdighed*, idet hun bærer sig ad ligesom enhver anden jødisk kvinde. *Jesus* havde ladet sig omskjære, ved hvilken hellig skik fjernelsen af arvesynden betegnedes, og dog havde

Han ingen synd; Maria efterfølger hans ydmyghed ved at underkaste sig renselsesceremonien, ihvorvel hun ikke havde noget at renses fra. Skjønt lovens herre havde Jesus ved underkastelse villet tilkjendegive sin agtelse for den gamle lov, som med Ham skulde op-høre, og Maria vilde ei vise mindre ærbødig lydighed overfor loven, men efterkomme dens bud til punkt og prikke.

Se her, hvorledes Maria afspeiler os forskjellen mellem den hoffærdige og den ydmyge! Hin gjør sig umage for at lægge enhver smule overlegenhed for dagen og slipper ei leilighed af hænde, hvor han kan komme til at staa i ærens straaleskjær, være det end aldrig saa mat; derfor lader han sine fortjenester komme til folks kundskab, ja tilskriver sig mellemstunder og saadanne, hvor han ingen har. Han slaar paa sin uafhængighed og bryster sig af at være selvstændig, hvad dog intet menneske er, efterdi Gud og samfundet kan undvære enhver af os, men ingen af os kan undvære Gud eller samfundet. Den ydmyge derimod søger ikke at gjøre sig gjældende, men finder sin lyst i at leve og virke, uden at opmærksomheden henledes paa ham, og netop denne tilbagetrukne beskedenhed vinder deres hjerter, som kjender ham. Faar han alligevel ære blandt menneskene, da tilskriver han ikke sig selv dette, men Gud som det eneste ophav til samtlige naturens og naadens goder, af hvem han erkjender sig absolut afhængig.

Ved synet af det store eksempel, Jesus og Maria giver os, hvem kan afholde sig fra at rette det spørgsmaal til sin samvittighed: Lever hin Jesus og Marias aand i mig? er jeg ydmyg, og viser jeg mig saaledes overfor min omgang?

Den apostoliske lære efter bibelen.

af pastor Jacquemet.
(Fortsat.)

VIII. Petri og hans efterfølgeres overhøi-hed i kirken (Primat).

Hvorfor har Jesu Kristi kirke et overhoved, som man kalder pave d. v. s. fader?

Fordi intet samfund kan bestaa uden et overhoved, som forbinder lemmerne indbyrdes ved enhedens baand. En bygning kan ikke staa længe, medmindre den hviler paa en sterk grundvold. Men ethvert samfunds grundvold beror paa den, som styrer det. Enhver familie, ethvert samfund har et overhoved. Skulde da kirken, som heneden bestaar af synlige lemmer, intet synligt hoved have? Skulde Vorherre være mindre vis og fornuftig end menneskene? Nei, Gud har stedse ansat en synlig styrer, et synligt overhoved for sin kirkes samfund, saavel under den gamle som i den nye pagt.

Den hl. skrift lærer os nemlig, at det i det gamle testamente var ypperstepresten, som i afgjørende tilfælde ordnede alle anliggender for Guds udvalgte folk. For at overbevise sig derom behøver man blot at læse det 17de kapitel af femte mosebog og den anden krønikernes bog (19, 10—11). Den øverste styrelse i synagogen var et forbillede paa den guddommelige styrelse, som Kristus senere vilde indstifte for at vejlede sin kirke, ligesom i det hele taget det gamle testament er forbilledet paa det nye.

Hvilket er nu det første overhoved, som Jesus Kristus har givet sin kirke? Det er apostlen Petrus; Jesus Kristus har udkaaret ham ved sin forjættelse: „Du er Petrus (klippe), og paa denne klippe vil jeg bygge min kirke, og helvedes porte skal ikke overvælde den (Matth. 16, 18).“ Som allerede ovenfor sagt beror et samfunds styrke og varighed paa, hvorledes dette samfund styres, og efterdi Jesu Kristi kirke skulde vedvare indtil verdens ende, saa giver Han den en grundvold, en synlig styrer, som Han erklærer for at være klippen, som helvedes magt aldrig skal overvælde; ikke at Petrus formaaede noget saa stort af sig selv, men Jesus Kristus lovede at være med ham og hans efterfølgere indtil verdens ende.

Herren vedbliver: „Og jeg vil give dig himmeriges riges nøgler, og hvad du binder paa jorden, det skal være bundet i himlene, og hvad du løser paa jorden, det skal være løst i i himlene (Matth. 16, 19).“ I gamle tider og særlig hos jødefolket var nøglerne et sindbillede paa retsmyndighed. Naar f. eks. en havde faaet overleveret nøglerne til en stadsport, var herved tillige givet ham den erklæring, at han fra nu af var hersker over staden. Naar Kristus siger til Petrus: „Jeg vil give dig himmeriges riges nøgler“ o. s. v., mener Han dermed aabenbart at give ham den øverste magt og myndighed i sin kirke.

„Røgt mine lam, vogt mine faar (Joh. 21, 15—16).“ Disse er de ord, hvormed Jesus Kristus, vor usynlige hyrde, har indsat Petrus til sin stedfortræder for at vaage over sin hjord. Han anbefaler ham baade lammene og faarene. Lammene forestiller de troende, faarene antyder biskopperne og presterne; thi disse maa ernære de sjæle, som er anbettede til deres omsorg, med den sande lære.

Petri forrang blandt apostlerne er klart betegnet; hans navn findes altid først der, hvor apostlerne opregnes. Petrus benævnes hos Matthæus udtrykkelig „Den første“ (Matth. 10, 2). Det var Petrus, som paa pinsedagen omvendte førstegrøden af jødefolket, 3000 sjæle, ved den første prædiken, medens de andre apostler lyttede til hans ord. Ved apostelmødet, det første kirkemøde i Jerusalem, er Petrus den, hvis anskuelser erklæres gjældende for den hele forsamling (Ap. gj. 15, 7 ff.).

Petrus var da anerkjendt som den første, som overhoved for apostlerne. Jesus Kristus har lovet, at kirken, grundet paa Petri urokkelige styrelse, skulde seire over helvedes magt. „Helvedes porte skal ikke overvælde den (Matth. 16, 18).“ Han har forjættet sine apostler, saaledes underordnede Petri styrelse, at være med dem

alle dage indtil verdens ende. Men hvorledes havde Jesu Kristi forjættelser kunnet gaa i opfyldelse. dersom Petri forrang og apostlernes myndighed havde ophørt med dem? Nei, kirken døde ikke med Petrus; ved Petri død ophørte følgelig heller ikke den kirkelige forrettighed, som var ham overdragen; den tilfaldt hans retmæssige efterfølgere gennem alle tider. Kirken trængte nemlig i de tilkommende aarhundreder saavel som i apostlernes levetid til et midtpunkt og en øverste styrelse for at opretholde enhed i troen og kirketugt. Derfor maatte ogsaa alle for kirkens styrelse væsentlige forholdsregler, som blev Petrus overdragne af Herren, gaa over paa Petri efterfølgere, som kaldes paver.

Det vilde være let, men vidtløftigt her at bevise, at ligefra Petrus indtil den nuværende pave Leo XIII., Petri 262de efterfølger, har biskopperne i Rom altid havt den samme forrang over de andre biskoper, som Petrus havde over de øvrige apostler. Altid har man anseet paven som kirkens synlige overhoved, altid har han været den afgjørende dommer i trossager. For blot at anføre et tilfælde: Den hellige Augustin, som levede i begyndelsen af det femte aarhundrede, havde disputeret med Pelagius, der negtede, at Guds naade er nødvendig til at bistaa den menneskelige vilje i gode gerninger. De henvendte sig til Rom. Da pavens svar kom Augustin ihænde, holdt han en offentlig tale for en skare af tilhørere om Pelagius's vrangtro og sagde tilslut: „Svaret er kommet fra Rom, sagen er afgjort; vranglæren har en ende (Sermo 131, 10).“

Hvad mener vel katolikerne, naar de paastaar, at paven er ufeilbar?

- 1) De tror ikke, at paven er inspireret eller begavet med evnen til at forkynde og udbrede nye tros- lærdomme; nei, hans ufeilbarhed bestaar kun i, at den oprindelig aabenbarede trosskat, som apostlerne har modtaget og overleveret, ved den Helligaands bistand skal opretholdes af ham i sin hele fylde og forklares for de troende.
- 2) Katolikerne paastaar heller ikke, at paven er syndfri, skjønt de fleste paver har været hellige mænd; mangfoldige blandt dem staa jo skrevne selv i lutherske kalendere (almanaker) blandt martyrerne og de hellige. At der har været en eller anden pave, der ikke var, som man kunde ønske det, beviser intet; forresten maa man ikke regne blandt paverne nogle enkelte mænd, som vilde kaldes for paver, men ikke var det — de saakaldte modpaver.
- 3) Katolikerne tror heller ikke, at paven er ufeilbar som privatmand; de tror blot, at han er ufeilbar i egenskab af Petri efterfølger og arvetager af hans forret; at han ifølge Jesu Kristi forjættelse til enhver tid bevares fri for vildfarelse i lære- embedet, saa ofte han taler ex cathedra, d. e. forkynder for hele kirken en afgjørelse i troens eller sædelærens anliggender.

Dette Petri og pavens fortrin er klart fremsat i den hellige skrift: „Du er Petrus (klippe), og paa denne klippe vil jeg bygge min kirke, og helvedes porte skal ikke overvælde den (Matth. 16, 18).“ Ved

disse ord forkynder Vorherre, at Han vil bygge en kirke, som aldrig skal blive overvundet af helvede, fordi dens grundvold er urokkelig; og den er det, fordi Petrus og hans efterfølgere er ufeilbare, naar de optræder som de troendes lærere; thi kunde de tage fejl, da havde virkelig helvedes porte overvældet kirken. Vorherre tilføier: „Jeg vil give dig himmeriges riges nøgler (Matth. 16, 19).“ En nøgle til himmeriges rige er Jesu Kristi rene lære uden blanding og vildfarelse. „Hvad du binder paa jorden, det skal være bundet i himlene, og hvad du løser paa jorden, det skal være løst i himlene (Matth. 16, 19)“, o: den dom, du fælder paa jorden, vil blive godkjendt i himlen. Men sandhedens Gud kan umulig stadfæste en falsk dom.

Vorherre siger ogsaa til Petrus: „Se, Satan begjærede eder for at sigte eder som hvede. Men jeg bad for dig, at din tro ikke skal aflade, og naar du engang er omvendt, saa styrk dine brødre (Luk. 22, 31—32).“ Hvorfor bad Vorherre særlig for Petrus? Fordi kirkens byrde skulde hvile paa ham: „Paa dig vil jeg bygge min kirke.“ Vi ved, at Jesu bøn altid bønnes, derfor vil ogsaa Petri tro til alle tider forblive urokkelig og sterk. Herren tillod, at Petrus faldt i en stor synd ved at fornegte Ham, for derved at befæste ham i ydmyghed. Men Frelseren tilføier: „Naar du engang er omvendt, saa styrk dine brødre (Luk. 22, 32).“ For at kunne styrke sine brødre i troen maa han selv være ufeilbar.

Fremdeles siger Vorherre: „Røgt mine lam! vogt mine faar!“ o: lær de troende og troens forkyndere sandheden saaledes, som jeg har anbetroet dig den.

Man har aldrig kunnet bevise, at nogen af paverne, fra den første pave, Petrus, indtil den nuværende, har lært en usandhed eller noget, som ikke stemmer overens med den hellige skrift. Paven er da ufeilbar i den forstand, som katolikerne tror det.

Der er nu henimod 230 millioner katoliker i hele verden, og iblandt dem utallige lærde og meget navnkundige mænd, som underkaster sig pavens afgjørelser i trossager. Hvem tvinger dem dertil? Intet uden Guds anordning og en vel oplyst samvittighed. Og det er ikke alene de nuværende katoliker, der erkjender paven for kirkens overhoved, nei, alle de, som har levet ligefra apostlernes tid, har gjort det ligesom disse. Og det samme vil vedvare, saalænge kirken staa, d. v. s. efter Herrens forjættelse: indtil verdens ende.

Om „stjernen over Bethlehem“.

bragte „Aftn.“ for 16de ds. efter det wieneriske jødeblad „N. fr. Pr.“ en notis af en astronom, som fortalte, at der iaar i billedet Kassiopeia ventelig vil lade sig en stjerne tilsyne, som overgaar de øvrige, 5 let synlige fiksstjerner, betydelig i glans. Den har sidste gang ladet sig se i november 1572 og forsvandt igjen i mars 1574. Vi anfører videre notisen ordret:

Men forøvrigt var den observeret allerede i 1264 og ligeledes i 945, paa den tyske keiser Otto I, den stores tid. Endvidere knytter sig til denne stjerne den formodning, at den er identisk med de 3 vises fra østerland, den saakaldte Bethlehems stjerne.

Den viser sig hvert 315 aar. Regner man nu tilbage fra aaret 945, i hvilket det er paavist, at stjernen er seet, saa faar man aarstallene 630, 315 og 1, i hvilket sidste aar altsaa Jesu fødsel fandt sted. Og regnet fremover fra 945, faar vi aarstallene 1260, 1575 og 1890.

Hvert 315de aar skulde stjernen lade sig tilsyne; men $945 + 315$ giver 1260, ikke 1264, i hvilket aar den observeredes. $1260 + 315$ giver 1575; men stjernen saaes kun fra 1572 til 1574. At den skulde være seet i 630 og 315, ved man intet om. Men alt dette skal vi ikke opholde os ved.

Kirkens og videnskabens store lys, st. Thomas af Aquin († 1274) behandler spørgsmaalet om stjernen over Bethlehem (Summa p. 3, q. 36, a. 7). Han anfører da den latinske kirkes store lærde, st. Augustin († 430), som (L. 2 contra Faustum, c. 5) siger: „Denne stjerne var ikke en af dem, som fra skabningens begyndelse af holder sin regelmæssige bane efter Skaberens lov.“ Ligeledes den græske kirkes fremragende mand, st. Johannes Krysostomus († 407), der (In Matth. hom. 6) siger: „At den stjerne, der lod sig tilsyne for de vise, ikke var nogen af himlens stjerner, er af mange grunde indlysende.“

En grund er da denne, at stjernen, som viste sig for de vise mænd, ikke fulgte stjerners sædvanlige, tilsyneladende gang, men gik den vei, som mændene skulde drage. Den gik altsaa først mer eller mindre mod vest; mer eller mindre, siger vi, fordi man ikke ved, om bibelen med østerland mener Persien, Kaldæa eller Arabia felix. Derefter forandrede stjernen sin bane aldeles og gik fra Jerusalem enten lige mod syd til Bethlehem eller, som andre mener, lige mod nord til Nazareth, i hvert fald altsaa baade i en bane og i en retning, som ikke stemmer med lovene for himmellegemets bevægelse.

En anden, ligesaa vægtig grund har vi i, at stjernen ledede dem til byen, hvor barnet var, og angav dem huset saa nøjagtig, at de ikke tog fejl. Ser man nu op til Kassiopeia, da falder det straks en i øinene, at stjerner i en saa umaadelig afstand ikke kan betegne en bys, end sige et lidet hus's beliggenhed. Da stjernen imidlertid jo gjorde dette, saa maa den have staaet ganske lavt nede og ikke iblandt de himmelske stjerner.

Til disse to fuldstændig afgjørende grunde kommer, at stjernen ikke stadig bevægede sig. Den gik til Jerusalem, saa ventede den, indtil pilgrimene forlod hovedstaden, derpaa gik den iforveien didhen, hvor barnet var, og saa stod den atter stille over huset.

Ligeledes var den synlig dag og nat i løbet af den tid, de vise brugte til at reise fra sit land til Jødelands hovedstad; den var altsaa klarere end alle stjerner, der jo uden undtagelse fordunkles af solens lys. Da man havde naaet Jerusalem, forsvandt stjernen; ved afreisen lod den sig igjen tilsyne, og endelig, da den havde opfyldt sit hverv at vise barnets opholdssted, forsvandt den paany.

At ville sige, det var en almindelig himmelsk stjerne, f. eks. som Aftenpostens astronom siger, en af Kassiopeias, er derfor meningsløst. Hensigten er forøvrigt klar: man vil ogsaa paa dette punkt se at

faa fjernet det mirakuløse og gjøre alting ganske naturligt.

Spørger man saa om, hvad da hin „stjerne“ var, saa maa svaret blive dette, at det var et nyt og foreløbigt lyslegeme i det nedre luftlag, dannet i den ene hensigt at lede hedningernes førstegrøde til Frelserens fødder. Dannet, siger vi som det rimeligste, og ikke skabt, fordi Gud paa den syvende dag — fra menneskeparrets fuldbyrdede skabelse til verdens ende — „hviler fra al sin gjerning“ og intet nyt skaber, men kun bevarer, hvad Han engang skabte, og holder i virksomhed de engang satte naturlove.

Om strikens tilladelighed

skrev jesuiten, pater Lemkuhl, nylig i Laachner-Stimmen:

„Under moralsk-retsligt synspunkt antager striken form af selvhjælp eller endog af nødverge; som saadan underligger den dom om, hvorvidt den er berettiget eller ei. Er den virkelig nødverge, saa er dermed uden videre dens berettigelse erklæret, med mindre højere hensyn skulde kræve, at man giver afkald paa sin ret og paa nødverge. Er den ikke i virkeligheden, men blot tilsyneladende nødverge eller selvhjælp, da maa den gjælde som uberettiget og utilladelig.

Nødverget indeslutter to ting: 1) forsvar imod en uret, som allerede er begyndt at paaføres en, eller som dog truer; 2) nødvendigheden af at gribe til denne vergemaade eller selvhjælp, nemlig naar der ikke synes at være noget mere lemfældigt og tilstrækkelig virksomt middel for haanden. Striken vender sig imod arbejdsgiverne for at aftvinge dem gunstigere arbejdsbetingelser. Forat den skal kunne være nødverge, maa der altsaa foreligge et overgreb mod arbejderne, som arbejdsherrerne ikke er villige til at afstaa fra. De enkelte arbejdere er gjennemgaaende vergeløse overfor arbejdsherren; først ved sammenslutning bliver de istand til at verge sig. Begrebet selvhjælp omfatter mere; det forudsætter ikke nødvendigvis en uret, der er en selv tilføjet af en anden, men udstrækker sig til at sætte det igjennem, som arbejderne kan fordr og tilstræbe uden selv at begaa uret.

For at kunne fælde en dom om strikens berettigelse maa man altsaa først dømme rigtig om retsforholdet mellem arbeide og kapital, mellem arbejdsgivere og arbejdstagere. Skal striken have sin berettigelse som nødverge og følgelig kunne bedømmes efter de retslige grundsætninger for nødverge, da maa arbejdsherrerne, imod hvem arbejdsnedlæggelsen bliver foretaget, have uret overfor arbejderne. Skal striken derimod uden at være nødverge kunne fremtræde som selvhjælp, er dette ikke nødvendigt; begge parter — arbejdsherrer og arbejdere — kan være i sin ret, enhver fra sit standpunkt, ligesom det ved tilbud og efterspørgsel er tilfælde imellem mindrebydende og merforlangende, som begge kan have ret, og hvor den endelige fastsættelse af priserne maa opnaaes igjennem en saa at sige tilkjæmpet overenskomst. Nu er det for strikens omstændigheder og dens retmæssighed af

stor betydning, om det ene eller det andet af de to ting foreligger. Foreligger nemlig berettiget nødverge, da tør dette alt efter omstændighederne endog øves med tilsidesættelse af, hvad man ellers er pligtig at yde: for at drive mit eget retmæssige krav igjennem tør jeg afslaa at opfylde den person, som vil tilføie mig uret, hans egne retmæssige krav af samme værdi, og paa denne maade tvinge ham til at afstaa fra sin uret. Dreier det sig derimod om en fordring, som jeg nok er berettiget til at opstille, men som den anden kan afvise uden at begaa uret imod mig, da tør jeg paa ingen maade lade være med at yde ham, hvad jeg er ham retmæssig skyldig.

Vi skal forklare os nærmere. Vi udtaler da først som noget, der ingen tvil underligger, at lønsystemet er en berettiget form af forholdet mellem arbejdsgivere og arbejdere. Nu er arbejderne i sin gode ret, naar de stræber at ordne lønsystemet saaledes, at der ved et ikke overmæssigt arbejde tilfalder dem selv den større part af, hvad der tjenes ved samvirken af arbejde og kapital, og naar de erklærer: kan den og den industri ikke kaste en saadan løn af sig, saa er det bedre, at den gaar tilgrunde, end at den skal vedblive at bestaa ved nedsættelse af arbejdslønnen. Men paa den anden side er ogsaa arbejdsherrerne i sin gode ret, naar de ikke uden videre godkjender en saadan betragtning, og under forudsætning af, at forretningen er tilstrækkelig indbringende, uden hensyn til, om den indbringer mer eller mindre, stræber at ordne arbejderens løn en gang for alle saaledes, at disse med sin familie kan have tilstrækkeligt udkomme. — Til en saa høj løn har arbejderne overhovedet ret; og endvidere har han ret til ikke at blive tvungen til overmæssigt arbejde og til, at man ikke uden paaatrængende nødvendighed sætter ham til arbejde paa søn- og helligdage. Til alt dette har arbejderne ret paa en saadan maade, at indrømmer man ham ikke det, da tilføier man ham en uret, og selv en ved kontrakt stadfæstet overenskomst, der strider mod hin ret, formaar ikke at skabe en sand forpligtelse, dels fordi der ikke forelaa nogen gjenstand, om hvilken kontrakt lader sig afslutte, dels fordi en kontrakt maa ansees for ugyldig, der indeholder en indrømmelse fra arbejderens side, som han gjorde under nødens tryk.

Med hensyn til maaden, paa hvilken en strike almindeligvis reises, og hvad angaar bedømmelsen af dens retslige side, er det nu af stor vigtighed, ikke blot om arbejderne i det paagjældende tilfælde har ret i, hvad de kræver, men tillige om arbejdsgiverne vilde begaa uret imod arbejderne ved ikke at gaa ind paa disses fordringer. Til at fortsætte med ydelser, der er krævede med urette, er arbejderne til ingen tid forpligtede og ikke en eneste dag, selv om arbejds-kontrakten, der forsaavidt bare vilde have skin af en kontrakt, fastsatte bestemmelser desangaaende. I et saadant fald turde arbejderne naarsomhelst, ogsaa uden at oppebie den kontraktmæssige opsigelsesfrist, true med arbejdsnedlæggelse og ligestraks skride til denne. saafremt arbejdsgiverne vedblev at vægre sig ved at fjerne uretten; hvad skade der derved blev voldt ar-

bejdsherrerne og muligens ogsaa varernes kjøbere, vilde være at skrive paa arbejdsherrernes uretfærdigheds regning. Begaar de derimod ikke uret mod arbejderne, saa er disse bundne ved de indgaaede forpligtelser til udløbet af den tid, kontrakten lyder paa. Forestillinger kan de gjøre om gunstigere betingelser; men tiltvinge sig dem tør de ikke. Naar de derimod har iagttaget den kontraktmæssige opsigelsestid, eller naar tiden, paa hvilken kontrakten lyder, er ude, da tør arbejderne ogsaa ved sammenslutning gaa langt videre i sine fordringer: de har ret til at værdsætte sit arbejde høiere; og selv om de herved gik op til en uklog og ubillig høide, kunde man endda ikke laste dem for egentlig uret eller for uretfærdighed.

Arbejdets værdi behøver just ikke at beregnes i forhold til den gjængse betaling for produktet; arbejderne er tvertimod i sin ret, naar han mener, at lige saa godt kan produkternes omsætningsværdi rette sig efter den forhøiede arbejdsløn. Vi drager ikke i betænkning her at indrømme arbejderne et langt større spillerum til forhøielse af arbejdslønnen, end vi indrømmer arbejdsherrerne til at trykke lønnen. Det ligger i den frie overenskomsts natur. De kontraherende parter kan gaa indtil en retfærdig løns grænser — arbejderne til den øverste, arbejdsgiverne til den nederste; men det ligger i sagen selv, at den øvre grænse er langt mere ubestemt end den nedre. Dog er ogsaa fastsættelsen af den sidstnævnte ikke saa let i det enkelte tilfælde. Hvad der i almindelighed maa betegnes som uretfærdig lav løn, kan kun det enkelte tilfældes omstændigheder berøve dets uretfærdighed. Derfor turde det som oftest være en vanskelig sag at tillade arbejderne øieblikkelig arbejdsnedlæggelse uden hensyn til truffen overenskomst, blot fordi kontraktens betingelser er uretfærdige og dermed i sig selv ugyldige.

Ved omtalen af retfærdige og uretfærdige arbejdsbetingelser har vi her kun taget lønnens høide som eksempel; ikke som om kun den lader sig fremtvinge ved strike. Men er det den vigtigste gjenstand; de øvrige er enten af underordnet natur, eller de er paa det nøieste sammenknyttede med lønnens høide og i grunden kun en anden form for regulering af lønnen. Arbejdstid, nattearbejde, indskrænkelse af kvinders og børns arbejde, alt det staar i inderligste sammenhæng med spørgsmaalet om lønnen.

I ovenstaaende er grundtrækkene givne for bedømmelse af en strike fra retslig side seet. Aldeles og under alle omstændigheder at forkaste den, vilde være at beskjære arbejderens ret. Men trods den indre berettigelse, den i visse fald har, indeslutter den mange og store farer. Selv i tilfælde af den største berettigelse er det vanskeligt at holde den store masse indenfor rettens grænse, saa den ikke paatrykker hele bevægelsen uretfærdigheds stempel ved at bruge vold mod arbejdere, som ikke vil slutte sig til den, eller ved raa overlast mod personer og eiendom.

Overskuer man alle de onder, som striken almindeligvis medfører, og derhos det meget ofte tvilsomme udfald, hvad angaar opnaaelse af maalet, saa er det høist beklageligt, naar forholdene endog blot i et

eneste tilfælde stiller sig slig, at man maa betegne striken som nødvendig selvhjælp eller berettiget nødverge. At der ingen andre midler fandtes eller strakte til for at fjerne de daarlige tilstande, det vilde være en tung anklage mod vore samfundsforhold og mod dem, som styrer det offentlige vel, siden de ikke drog omsorg for, at en saa stor del af samfundet paa anden vis fik en kraftig beskyttelse.

Ved at forsømme kraftige vern for arbeiderstanden imod kapitalens overmagt, ved at prisgive til storindustriens vilkaarlighed de krav, arbeiderne stiller med billighed og ret, med moral og religion paa sin side — derved pløier man jorden til en udsæd af omveltningssideer; eiendommens og eiendomsrettens tilintetgjørelse, omstyrtelse af grundlagene for det menneskelige samfund er de maal, imod hvilke vor overciviliserede verden driver hen, ifald man over omsorgen for et ensidigt fremskridt i kultur ringeagter eller glemmer guddommelig og naturlig ret.“

Rekruten

af
Hendrik Conscience.

(Fortsat.)

Solen stod imidlertid høit paa himlen og begyndte at udgyde sin lysstrøm over heden. Det var saa trykkende varmt, at begge reisende stønnede, medens sveden flød ned af deres ansigt. Soldaten klagede dog ikke over at være træt og marscherede tappert bag sin førerinde. Han havde endnu ikke brudt tausheden. Kun af og til havde han klaget over, at det gjorde ondt i øinene, ret som om det brændende solskin forværedede betændelsen.

Da de havde gaact en god time, stansede pigen pludselig uden at tale til den blinde. Denne spurgte forundret:

„Trien, hvorfor stanser du saa pludselig?“

„Jo,“ svarede pigen bedrøvet, „nu har jeg gjort det godt! Hvem ved, hvor langt vi er komne bort fra veien! Her staar vi nu ved en bred elv, som løber tværs over heden, og jeg ser ingensteds nogen bro.“

„Det var da kjedeligt,“ sukkede Jan; „jeg begynder at blive træt. Er vandet dybt?“

„Aa nei; det er en bred bæk; jeg kan godt se bund. Vi maa vade tilknæs, tror jeg.“

„Lad os forsøge da, Trien, saa behøver vi ikke at gaa nogen omvei.“

„Ja, men det er umuligt, Jan; bredderne er saa høie. Du kommer hverken ned eller op. Men bi lidt, jeg tror, vi prøver lel, vi!“

Hun førte den blinde til bredden af bækken, kastede ranselen over og gik ned i vandet. Ynglingen hørte det og spurgte:

„Hvad vil du gjøre nu, Trien?“

„Slaa armene dine om halsen min og hold dig fast,“ svarede pigen, medens hun med haanden drog soldaten til sig og trods hans indvendinger tvang ham til at lyde sin befaling. Hun bar da den tunge byrde over bækken til den anden bred og sagde:

„Se, der er en vidjebusk; grib fast i grenene og hold dig godt, saa skal jeg nok hjælpe dig op.“

Han gjorde, som hun sagde, og naaede uden møie fast grund. Trien gik hen til ham og vred vandet ud af sine klæder.

Den blinde sagde:

„Ak, Trien, du er godheden og kjærligheden selv. Hvor det gjør mig ondt, at jeg aldrig kan belønne dig for saa megen venlighed og barmhjertighed.“

„Nu, Jan, hvad er det nu egentlig værd at snakke om, at jeg har baaret dig over bækken. Solen tørrer snart mine klæder. Kom nu, saa gaar vi langsomt; om en halv time er vi ved det første taarn. Det er vist Moll; der kan vi hvile os godt ud.“

„Er vandet i bækken rent?“ spurgte han.

„Saa klart som krystal,“ svarede jomfruen. „Er du tørst?“

„Vendt lidt, jeg er nu vaad saa alligevel. Jeg skal give dig en god slurk.“

Medens hun sagde dette, løste hun kjedelen fra ranselen. Men soldaten sagde:

„Nei, Trien; det er ikke derfor. Det stikker saa svært i øinene mine. Du maa give mig lidt vand paa et tørklæde, saa jeg kan vaske dem lidt; det vil gjøre godt, tror jeg.“

Hun gik ned i bækken, fyldte kjedelen med det klare vand og gik hen til den blinde; saa tog hun et hvidt linnedstørklæde ud af barmen og sagde til ham:

„Sæt dig og lad mig vaske øinene dine; ellers kommer du til at søle paa klæderne.“

Soldaten adlød og satte sig i græsset med ryggen mod solen. Trien tog den grønne lysskjerm fra øinene paa ham og gned hans lukkede øine med det vaade tørklæde. Da han sagde hende, at vandet bragte ham slig en forunderlig lise og forfriskede ham saa meget, saa ophørte hun ikke med at fugte hans øine, før han vendte hendes haand bort og sagde til hende:

„Nu er det nok, Trien.“

Idet hun nu traadte lidt til side for at tage lysskjermen, udstødte den blinde pludselig et forunderligt skrig, strakte ud sine hænder mod sin kjæreste og blev staaende, idet han mumlede nogle usammenhængende ord.

„Hvad er det for noget, Jan?“ raabte jomfruen, idet hun forskrækket løb hen til ham.

Som forvirret trykkede han hende tilbage og sagde:

„Trien, Trien, kjære dig, gaa did bort igjen, kjære, gjør det!“

Forbauset over den tone, hvormed han talte, og over den glæde, som var at læse i hans ansigt, gjorde jomfruen, hvad han bad om, og stillede sig nogle skridt fra ham. Han aabnede sine døde øine og raabte med udstrakte arme:

„Trien! jeg har sect dig. Mit venstre øie er endnu ikke ganske blindt!“

Ligesom lynslagen skjælv hun paa alle lemmer. Med vaklende skridt gik hun hen til soldaten og sagde:

„Nei, nei, Jan, det er ikke sandt! Dræb mig ikke af glæde. Sollyset har bedraget dig, stakkar!“

„Jeg har seet dig,“ raabte soldaten næsten vanvittig af glæde. „Jeg saa dig ligesom i taage, i skygge. Mit venstre øie er endnu ikke blindt, siger jeg. O, Trien, det er drømmen din, som nu gaar i opfyldelse!“
(Fortsættes).

Indenlandske efterretninger.

En kapellan holdt forige søndag tjeneste i Stiklestad, og hans sogneprest i Vuku. Da kapellanen var paa hjemveien, kom en vind og væltede hans slæde, saa han faldt i grøften. I det samme kom fra den anden kant sogneprestens hest forbi i fuldt sprang med sin slæde væltet; sognepresten laa oppe i en anden grøft.

Vor kronprinsesses sundhetstilstand vil ikke saa snart tillade hende at vende hjem, da ondet var for langt fremskredet.

En ny dok agtes bygget i Trondhjem.

I Kristiania theater var iforgaars aftes stor pipekoncert, foranstaltet mod Bjørnson af det literære venstre og dets tilhængere, fordi „Kong Midas“ ikke var antaget til opførelse.

Udenlandske efterretninger.

Af de to nye kardinaler, som paven ved leilighed og formodentlig i mars vil udnævne, antages den ene at være erkebisp af Lepanto og professor i dogmatik ved Propagandaen, Satolli.

Til Vineensforeningen, hvis formaal er understøttelse af fattige, har i afvigte aar Paris's erkebispedømme bidraget 500,000 francs, Cambrai, Lyon og Bordeaux hver omkring 100,000. I hele den katholske verden er indkommet imellem 10 og 11 millioner.

Ved kardinal Mannings 25 aarige bispejubilæum har paa egen tilskyndelse de londonske dokarbeideres forskjellige foreninger besluttet at bringe ham sin hyldest.

En dame, datter af den anglikanske pastor Towler, som er bleven katolik, har viet sit liv til pleie af de spedalske paa Molokai. Et bergensisk blad nævner begivenheden under den overskrift: „Fader Damiens efterfølgerske.“ Men til „at fortsætte den ædle fader Damiens virksomhed“ bruger den katholske kirke prester, ikke kvinder, og af prester er der to, hvem saa barmhjertige søstre staar hjælpende ved siden; til disse fromme kvinder slutter den ovennævnte konvertit sig som sygepleierske.

Kong Umbertos første adjutant, general Pasi, den kgl. overstaldmester, Origo, og den franske gesandt ved Quirinalet, Mariani, er alle tre døde som katoliker.

Professor dr. von Hettinger, der er bleven saa berømt navnlig for sine apologetiske skrifter, er død af slagflod i Würzburg, 71 aar gammel. Han blev i sin tid kaldet til Rom for at medvirke ved forarbeiderne til den vatikanske kirkeforsamling.

Ved dykkerarbeide i Ohiofloden omkom 14 mand fornylig, idet vandet trængte ind i klokken.

600 kinesiske kulis i Batavia nedlagde arbeidet i en fabrik; det kom til et sammenstød med politiet, som gav ild. Ca. 25 kinesere blev dræbte eller saarede.

Den gjenopblussede store kularbeiderstrike i Charleroi er nu tilende. De betingelser, bjergmændene forrige gang optog arbeidet paa, bliver opfyldte. — De rhinsk-westfalske arbeidere havde indgivet til grubestyrrelserne et forlangende om 50% lønsforhøielse og afkortning i arbeidstiden, men fik afslag. Det kommer derfor vistnok paany til en stor arbeidsnedlæggelse.

Den for flere aar siden for tro embedsførelse deporterede biskop af Wilna, Hryniewiecki, vil om kort tid blive transporteret over den russiske grænse; regjeringen har udsat en pension for ham.

Vandet stiger truende i Fulda, i Rhin med bifloder og i Weser som følge af regn; paa flere steder er floderne gaaet over sine bredder.

Ved Callentsoog strandede det engelske skib „Loch Moidart“ og blev vrag; 30 mennesker druknede.

Ved en undersøgelse, politiet foretog i en spillehule i St. Francisco i forrige maaned, kom det til blodigt sammenstød, hvorved 2 gjæster blev skudt, en anden og en politimand saarede.

Blandinger.

I „Russischer Hof“ i Frankfurt var der fornylig udstillet et astronomisk verdensur, som man maa kalde et betydeligt kunstverk. Eieren og bygmesteren, August Noll fra Bierlingen i Schwarzwald, har i fem aar arbeidet paa verket. Alt er haandarbeide. Uret er 3,5 m. høit, 3 m. bredt og 1 m. dybt. Det viser sekunder, minutter, timer, ugers og maaneders dage til aaret 10,000; endvidere aarstiderne, dyrekredsene, jordens omdreining om sin akse, det synlige solløb, maanefaserne og normaltiden i 17 forskjellige byer i verden. Desuden træder der ved bestemte timer forskjellige figurer i virksomhed. Saaledes blæser kl. 10 om aftenen nattevægteren, kl. 3 om morgenen galer hanen, kl. 6 om morgenen ringer bedeklokken, tre munke kommer ud fra sine celler og gaar til kirken o. s. v. Uret er solgt til Berlin for 70,000 mark.

En rig fransk viuhandler vilde gjerne komme nemt til berømmelse. Vant til forfalskninger, som manden naturligvis var fra sin forretning, skrev han til den berømte Scribe om, imod en godtgjørelse af 5000 fres., at maatte gaa som medarbeider af et nyt stykke fra dennes haand. Scribe svarede kort og fyndig: „Min herre, det lader sig ikke gjøre at spænde en hest og et æsel for én vogn.“ Men æslet (eller æslen) var ikke tabt bag af en vogn; øieblikkelig skrev han tilbage: „Jeg har modtaget Deres uforskammede brev og undrer mig meget over, at De vover at kalde mig en hest.“

Uregelmæssigheder ved bladets tilstilling bedes uopholdelig meldte til ekspeditionen, Akersveien 4.

Møbler.

Undertegnede anbefaler herved sit lager af polerede saavel som malede møbler af ethvert slags, ogsaa efter udenlandske mønstre. Arbeidet garanteres, samt leveres billigere end Kristiania-priser. Bestillinger modtages under adresse

O. Andresen Horgen,
Fron pr. Drøbak.